

Facket främjar koncentration av företagsverksamheten och de välbärgade arbetstagarnas intressen

FFC:s ordförande Jarkko Eloranta konstaterade följande i sin tweet 5.1.2023 ”Lågavlönade arbetstagare som betalar skatt och tar sitt ansvar har det faktiskt svårt till följd av de stigande priserna. Nu är det tid att höja lönerna och stärka köpkraften”. Tidningen Talouselämä innehöll 29.12.2022 denna nyhet: ”FFC eftersträvar feta löneförhöjningar enligt tysk modell”, där de eftersträvade höjningarna sades uppgå till 8,5 procent med ett ytterligare engångstillägg på 3 000 euro.

Det perspektiv som FFC:s ordförande lyfter fram i sin tweet låter positivt, men det låter med avsikt bli att nämna att stora löneförhöjningar oundvikligen leder till uppsägningar och permitteringar, vilka ofta riktar sig just till de mest utsatta arbetstagarna. I verkligheten kommer de av FFC eftersträvade stora löneförhöjningarna, om de förverkligas, att gynna framförallt de arbetstagare som har det väl ställt. De som blir uppsagda har ingen nytta av stora löneförhöjningar. Som en följd av löneförhöjningarna får samhället ta hand om arbetslöshetsersättningarna till dessa arbetstagare som ”betalar skatt och tar sitt ansvar”. Och om de löneförhöjningar som eftersträvas av facket verkligen förverkligas, kan man bara föreställa sig vad det kommer att innebära för många små och medelstora bageri- och konditoriföretag och deras anställda, då man också beaktar att priserna på energi, råvaror mm. har stigit drastiskt. Det blir omöjligt för företagen att överföra alla höjda kostnader till produktpriserna.

En skenande inflation och ekonomisk kris leder till en svår situation för alla, både företagarna och de anställda. Det står klart att facket i en sådan situation ska försvara de anställdas intressen. Frågan är på vilket sätt facket använder sin makt, hur de kommande löneförhöjningarna förverkligas och till vem de riktas?

Lika löneförhöjningar som gäller alla företag och som inte beaktar skillnaderna mellan olika branscher, eller den ekonomiska situationen för enskilda företag inom en viss bransch, ökar arbetslösheten och främjar en koncentration av företagsverksamheten till allt större företag. Till exempel i kollektivavtalsförhandlingarna mellan Livsmedelsindustriförbundet (ETL) och Finlands Livsmedelsarbetareförbund (SEL) har livsmedelsarbetarna traditionellt krävt lika löneförhöjningar som är bindande för företag i alla storlekar inom bageri-, bryggeri-, mejeri-, baslivsmedels- och köttbranschen. I praktiken har denna ”jämlighet” inneburit att små bagerier som sysselsätter några personer har betalat sina anställda lika stora löneförhöjningar som de stora företagen inom bryggeri- eller köttbranschen har betalat sina anställda.

För att illustrera situationen vill jag konstatera att arbetskraftskostnadernas andel av företagets omsättning för bageri- och konditoribranschen varierar mellan 25–60 procent beroende på företagets verksamhetssätt (industriell/manuell produktion) och antalet anställda. Analogt är arbetskraftskostnadernas andel av omsättningen omkring 10 procent för industriella företag inom bryggeri- och köttbranschen. I praktiken betyder detta alltså att till exempel en löneförhöjning på 1 procent har en helt annan effekt

på bageribranschen arbetsintensiva och manuellt arbetande företag än på effektiva processindustriella livsmedelsanläggningar. Var och en kan själv räkna ut, vad en löneförhöjning på 8,5 procent skulle innebära för företag av olika storlek. Här bör man också komma ihåg att bageribranschen är den enda branschen i Finland/Europa som betalar 100 procent högre lön för arbete gjort klockan 21–06.* Och att kollektivavtalet för bageribranschen är det allra stela och mest inflexibla avtalet bland alla branscher.

Nu om någonsin behöver livsmedelsarbetarna förstå att man i avtalen om löneförhöjningar måste beakta den varierande löneutbetalningsförmågan hos olika branscher och företag av olika storlek. Kollektivavtalet för de anställda på bagerier måste också utökas med åtminstone samma slags flexibilitet som redan finns i avtalen för de andra livsmedelsbranscherna. Men om detta fortfarande visar sig vara omöjligt, och om löneförhöjningarna är höga, så kommer antalet bagerier, konditorier och anställda att minska med fart. Det skulle samtidigt tydligt visa att det viktigaste är att anställda som har det väl ställt i företagen får stora löneförhöjningar oberoende av vilka konsekvenser detta medför för andra. Och detta skulle ytterligare stärka min åsikt att facket verkligen ”främjar” koncentration av företagsverksamheten och tillväxt hos storföretagen. Inom övriga livsmedelsbranscher har företagsverksamheten redan koncentrerats i hög grad, bageribranschen har varit ett positivt och fint undantag från detta.

Arbetstagsidan tolkar gärna en sådan här skrivelse så att målet är att försvaga arbetstagarnas villkor. Men det handlar den verkligen

---

Det skulle samtidigt tydligt visa att det viktigaste är att anställda som har det väl ställt i företagen får stora löneförhöjningar oberoende av vilka konsekvenser detta medför för andra.

---

inte om. Det är allmänt känt att det inom bageribranschen råder brist på yrkeskunnig arbetskraft, så situationen skulle verkligen inte förbättras av försvagade arbetsvillkor. Men vad är då egentligen försvagade arbetsvillkor? Det är en tvistefråga i sig. Den frågan kan man också ställa varje bagerianställd som blir uppsagd eller permitterad. Själv är jag bara ytterst oroad över hur mångsidigheten och mångfalden inom bageri- och konditoribranschen ska bevaras och hur hela den finländska brödkulturen ska överleva.

Mika Väyrynen

*Inom övriga livsmedelsbranscher betalas ett nattarbetstillägg på 100 procent för arbete före kl. 6 endast i de fall då arbetet inleds efter kl. 00. Om arbetet inleds före kl. 00, så att arbetsskiftet till exempel pågår kl. 22–06, betalas ett nattarbetstillägg på 30 procent för hela skiftet.